

סוג הבדיקה: בגרות לבתי ספר על-יסודיים
 מועד הבדיקה: קיץ תשס"א, 2001
 מספר השאלה: 210061
 נספח: נספח א'

גיאוגרפיה

2. ייחידות לימוד

רק חלק של בחינה מפוצלת ב-5 ייחידות לימוד

הוראות לנבחן

א. משך הבדיקה: שעתיים.

ב. מבנה השאלה ופתחה הערכה: בשאלון זה שני פרקים.
 פרק ראשון – גיאוגרפיה של ארץ-ישראל – 56 נקודות
 פרק שני – גיאוגרפיה של המזרח התיכון – 44 נקודות
 סה"כ – 100 נקודות

ג. חומר עזר מותר בשימוש: 1. אטלס כללי (כולל אטלס אוניברסיטאי חדש ואטלס כרטוא)

שים לב: אין להשתמש באטלס גיאוגרפי יבנה, הכלול בתוכו את המילון לESCO היגיאוגרפיה.

2. מפה של ארץ-ישראל 1:250,000
3. מפה גיאולוגית של ארץ-ישראל 1:250,000 או 1:500,000.
4. אטלס ישראל החדש.

ד. הוראות מיוחדות: 1. כדי להמחיש את תשובותיך הייעזר בסרטוטים, בחתכים ובעירפים, לפי הצורך.

2. אין להשתמש באטלס המזרח התיכון.
שים לב: בשאלות בנושא ארץ-ישראל נכללת שאלה המסתמכת על מפות מ"אטлас ישראל החדש".

כתב במכתבת הហנעה בלבב בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב בטיענה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
 רישום טוויות כלשהן על דפים מחוברת הבדיקה עלול לנורם לפטיית הבדיקה: רשות "טיווה" בראש כל עמוד טויטה.
 ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בזה צלח!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון – גאוגרפיה של ארץ-ישראל (56 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 1-7 (לכל שאלה – 28 נקודות; מספר הנקודות לכל סעיף רשאי בסופו).

1. יישובים קהילתיים

- א. צין את שני הריכוזים העיקריים של יישובים קהילתיים בישראל (תוכל להיעזר באטלס ישראל), והסביר שני גורמי מיקום של יישובים אלה. (10 נקודות)
- ב. לפניך שלוש קבוצות נתוניות (I - III) על האוכלוסייה ביישובים הקהילתיים לעומת כל האוכלוסייה בישראל.

I. מבנה גילים של האוכלוסייה ביישובים הקהילתיים ובכלל האוכלוסייה (1998) (באחוזים)

גילים	55+	54-30	29-20	19-0
יישובים קהילתיים	3.0	31.3	13.7	52.0
כל האוכלוסייה	16.4	29.8	16.1	37.7

II. תעסוקה (1986): מועסקים במקצועות אקדמיים, חופשיים ומינהליים:

- יישובים קהילתיים – 71% מהמפרנסים.
כל האוכלוסייה בישראל – 28.3% מהמפרנסים.

III. רמת ההשכלה ביישובים הקהילתיים ובכלל האוכלוסייה (1986) (באחוזים)

יישובים קהילתיים	כל האוכלוסייה	יחסות ותיכונית ותקונית	השכלה על-תיכונית ותקונית
74.5	25.5	26.5	73.5

על-פי נתונים אלה של מבנה גילים, תעסוקה ורמת השכלה, תאר את מאפייני האוכלוסייה ביישובים הקהילתיים, תוך הדגשת השוני בין לבין כל האוכלוסייה בישראל. (14 נקודות)

ג. צין שני מניעים למגורים ביישובים קהילתיים. (4 נקודות)

نمלה התעופה בנו-גוריון

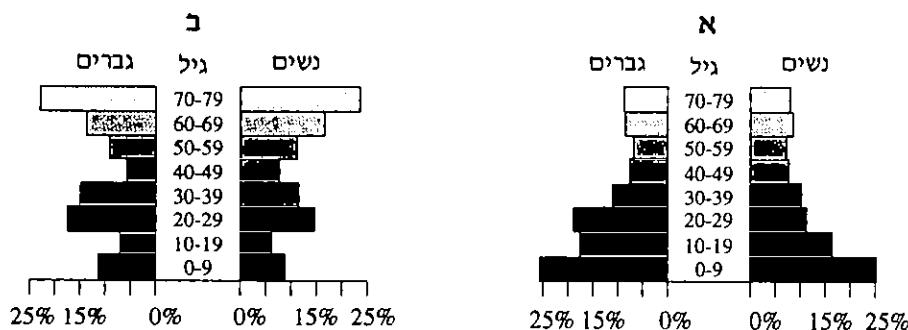
.2

- א. מהו פרויקט "נתב"ג 2000"? הסבר ממה נובע הצורך בתכנונו. (9 נקודות)
- ב. הציג שלושה טיעונים המועלמים נגד הפרויקט. (9 נקודות)
- ג. הוציאו אפשרות אחת למקומם נמל תעופה חדש, וביניהם אוצר זיקים (מדروس לאשקלון) ואוצר נבטים (מדROSS-מזרח לבאר-שבע).
- בחר באותן מआתרים אלה, והסביר שני יתרונות ושני חסרונות למקומם נמל תעופה שם. (10 נקודות)

אוכלוסייה עירונית

.3

- א. לפניך שתי פירמידות גילאים א ו ב: אחת מהן מייצגת אוכלוסייה של שכונה במרכז תל-אביב, והאחרת מייצגת אוכלוסייה של שכונה בבני-ברק. ציין איזו פירמידה מייצגת כל אחת מהאוכלוסיות. נמק את קביעתך על סמך תיאור הפירמידות תוך הדגשת ההבדלים ביניהן, ועל סמך מה שידוע לך על מאפייני האוכלוסיות בשני המקומות האלה. (18 נקודות)

- ב. פירט את סוג המוסדות והשירותים החברתיים שצפוי למצוא בכל אחת מהשכונות, בהתאם למאפייני האוכלוסייה. (10 נקודות)

קו הגשם 200 מ"מ

.4

- א. עיין באטלס, במפות המשקעים של ישראל.
הסביר מהי חשיבותו המיוחדת של קו הגשם 200 מ"מ לחקלאות. (9 נקודות)
ב. הסביר מה גורם לתנודות במקומו של הקו בשנים שונות. (10 נקודות)
ג. בין הגידולים העיקריים, שעלייהם מותבס המשק החקלאי ברצועת התנודה של קו הגשם 200 מ"מ, בולטת החיטה.
הסביר שני תנאים באזורי המאפשרים גידול חיטה. (9 נקודות)

אקווייפר החוף

.5

- א. עיין ב"אטלס ישראל החדש", עמוד 31, מפה ד: "מליחות מי התהום במישור החוף".
תאר את השינויים באיכות מי התהום בין השנים 1959-1986 בכל אחד משני האזורים:
* מישור חוף הכרמל (בין קו זכרון יעקב לעתלית),
* מישור החוף הצפוני (בין חיפה לנהריה).
(9 נקודות)
ב. הסביר שלושה גורמים (פייזיים, אנושיים ואחרים) לשינוי באיכות המים של אקווייפר החוף. (9 נקודות)
ג. הגז שלוש דרכים אפשריות לשיפור איכות המים של אקווייפר החוף. (10 נקודות)

עמק שורק – מדרש תמונה

.6

עיין בתמונות 1-3 שבנספח א'.

- א. ציין שני שימושי קרקע בעמק הנוראים בתמונות. (8 נקודות)
ב. בתמונות 1-2 שבנספח א' אפשר לראות שני יישובים כפריים שונים.
ציין מה הם סוגי היישובים הנראים בתמונות אלה. נמק את קביעותן על-פי הפרטים הנראים בתמונות. (10 נקודות)
ג. בתמונה 3 שבנספח א' נראה שני סוגים של בנייה עירונית.
ציין יתרונן אחד וחיסרונו אחד של כל סוג בנייה. (10 נקודות)

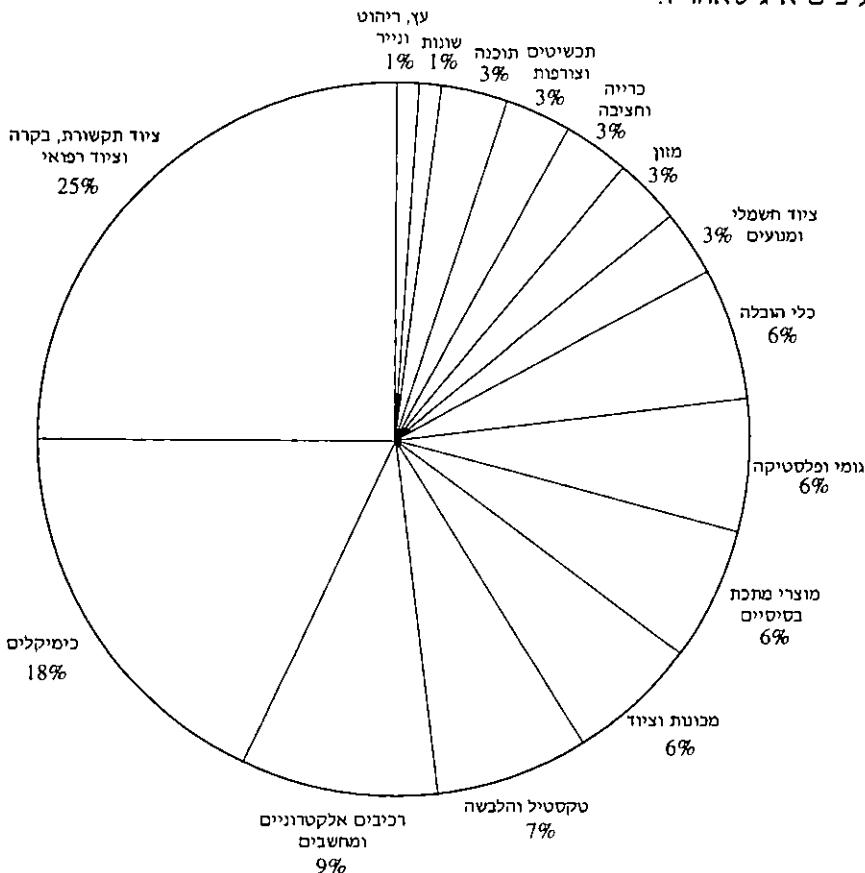
שים לב:

שאלה 7 מיועדת לתלמידים שקראו גם את המאמר "מדיניות פיזור התעשייה בישראל",
מאת ערן רזין, מהספר **תמרות גיאוגרפיה של ישראל: גלען ושולים**.

העשייה בישראל

.7

לפניכך תרשים המתאר את הייצוא התעשייתי של ישראל בשנת 1999. עיין בו וענה על **הסעיפים א-ג** שאחריו.

- .א. ציין, על-פי התרשים, **שלוש** דוגמאות לתחייבות מסורתית ו**שלוש** דוגמאות לתחייבות צומחנות. (8 נקודות)
- .ב. מבין התעשיות שציינת בסעיף הקודם,בחר **שתיים** האופייניות לעיריות פיתוח ו**משתיים** האופייניות לערים הגדולות.
- .ג. הסבר מדוע התעשיות האלה אופייניות למקומות שציינית. (10 נקודות)
- הציג **שתי** מטרות שמנוהגים בעיריות הפיתוח מנסים להשיג באמצעות קידום תחлик התעשייה בעיריותיהם, ופרט **שתי** דרכי פעולה שהם נוקטים. (10 נקודות)
- /המשך בעמוד 6/

פרק שני – גאוגרפיה של המזרח התיכון (44 נקודות)

ענה על שתיים מהשאלות 8-12 (לכל שאלה – 22 נקודות; מספר הנקודות לכל סעיף רשום בסופו).

8. המים בטורקיה

- א. באזורי מזרח טורקיה יש עודפי מים. מינה שני גורמים פיזיים ושני גורמים כלכליים לעודפי המים באזורי זה (סה"כ – ARBEEHA גורמים). (11 נקודות)
- ב. הגז סיבת אחת הקשרה באדם וסיבת אחת פיזית לנחשלות האזור, על אף שפע המים שבו. (11 נקודות)

9. אזור הדلتא במצרים

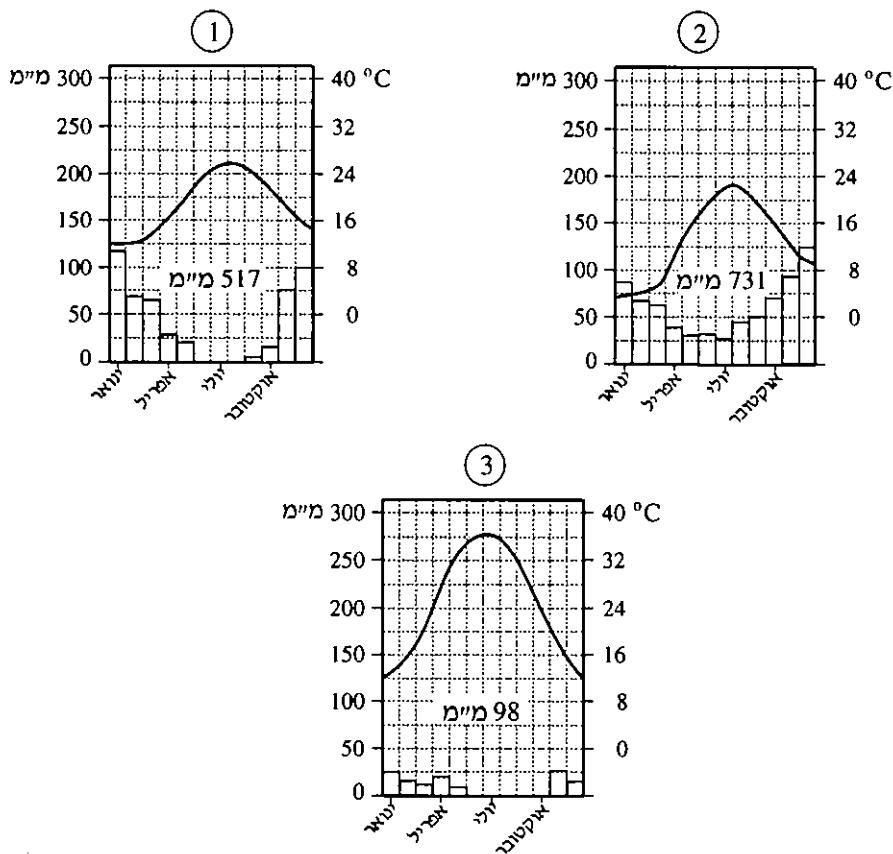
- א. ציין שני ענפי כלכה שונים באזורי הדلتא במצרים, והסביר את התנאים שאפשרו את התפתחותה של כל אחד מהם. (11 נקודות)
- ב. הסבר כיצד שני תהליכיים (физיים ו/או אנושיים) גורמים לאבדן שטחי ייבוד חקלאי באזורי הדلتא. (11 נקודות)

10. העיר במזרח התיכון

- א. ציין שני גורמי מקום של קהיר שני גורמי מקום של אתת משתי הערים: ANKRAH AN בירות (סה"כ – ARBEEHA גורמים). (11 נקודות)
- ב.בחר באחת מהערים שכתבת עליהן בסעיף א', ציין את הסיבה העיקרית לגידולה, ותאר שלוש בעיות שהיא מתמודדת אתן. (11 נקודות)

אקלים בmourח התיכון .11

- א. לפניך שלושה קלימוגרפים (1-3) המייצגים שלוש תחנות: כוوية, בירות, איסטנבול. העתק למחברתך את מספריו הקלימוגרפים, רשום ליד כל אחד מהם את התנהה שהוא מייצג, וציין את סוג האקלים המתואר בו. (8 נקודות)

- ב. בחר אחד מהקלימוגרפים, נתח אותו (טמפרטורות ומשקעים), והסביר מה הם גורמי האקלים היוצרים אקלים כזה. (14 נקודות)

שים לב!

שאלה 12 מיועדת לתלמידים שקראו במ את המאמר "הגירה בمزורח התיכון מדיניות עניות למדיינות עשירות", מאת א' קנוובסקי, מהספר יישוב, חברה וכלכלה – פרקים בגיאוגרפיה של המזרח התיכון.

12. שאלת מאמר – הגירה בمزורח התיכון

- א. תאר את השינויים בנסיבות ההגירה שהל בשנות ה-70 בمزורח התיכון, והסביר מהו הגורם העיקרי לשינוי זה. (11 נקודות)
- ב. הסבר שתי בעיות שהגירה גורמת במדיניות היעד שלה, ושתי בעיות שהיא גורמת במדיניות המוצאה שלה. (11 נקודות)

ב ה צ ל ח ה !

זכות היוצרים שמורה למדינת ישראל
אין להעתיק או לפרסם אלא בדשות משרד החינוך

נספח א': עמק שורק – מדרש תמונה
الملحق "أ": وادي الصرار (سوريق) – تحليل صورة

תמונה 1
الصورة

תמונה 2
الصورة

תמונה 3
الصورة

